

ปัญหาของประเทศกำลังพัฒนากับระบบกฎหมายคอมพิวเตอร์

* ศิริภัตรา เหมือนมัลย์

อังกฤษประเทศที่ได้รับฉายาว่า “พระอาทิตย์ไม่ตกดิน” ในฐานะที่เป็นประเทศอดีตนักล่าอาณานิคม ก็ยังมีเรื่องวุ่นวายเกี่ยวกับประเทศอดีตอาณานิคมของตนอย่างไม่จบสิ้น สิ่งที่จะเขียนถึงเป็นเรื่องของอังกฤษที่ปรารถนาจะช่วยเหลือประเทศอดีตอาณานิคมของตนให้พัฒนาสู่ความก้าวหน้า ด้วยการนำระบบคอมพิวเตอร์มาใช้งานด้านกฎหมายซึ่งแผนกฎหมายของสำนักเลขาธิการเครือจักรภพอังกฤษเป็นผู้ดำเนินการ

ปัญหาของการนำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้กับกฎหมายนั้นเพิ่งจะมีการพูดถึงเมื่อไม่นานมานี้เองว่า จะเอามาใช้อย่างไร ใช้อย่างไรก็ได้มากนัก ไหน เพราะกฎหมายในปัจจุบันนั้นมันจะยิ่งเขียนกันละเอียด และมีจำนวนมากขึ้นทุกทีตามสภาพสังคมที่ซับซ้อน ทำให้นักกฎหมายปัจจุบัน

ต้องทำงานหนักมากขึ้น คอมพิวเตอร์จะสามารถเข้ามาช่วยแบ่งเบาภาระให้นักกฎหมายหรือนักการเมืองได้

กฎหมายสมัยโบราณ อย่างเช่น บัญญัติ 10 ประการ ในคัมภีร์คริสต์ศาสนามีเพียง 120 คำ หรืออย่างคำประกาศเอกราชของอเมริกาก็มีเพียง 500 คำเท่านั้น ทุกวันนี้กฎหมายอังกฤษจะต้องพบกับพระราชบัญญัติที่ออกโดยรัฐสภาประมาณ ปีละ 100 ฉบับกฎหมายที่ออกตามปกติมีประมาณ ปีละ 2,500 ฉบับ และคำพิพากษาศาลอีกประมาณ ปีละ 2,000 ฉบับ ซึ่งก็ยังน้อยกว่าเทียบกับกฎหมายของยุโรป ซึ่งกล่าวกันว่าเขียนละเอียดขนาดกฎหมายเกี่ยวกับการขายไข่ในตลาดสด ยังมีความยาวถึง 120,000 คำ

บางประเทศอย่างเช่นสหรัฐฯ แคนาดา และ

* หัวหน้าแผนกบริการคอมพิวเตอร์ สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต : ค.บ. (คณิตศาสตร์) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อังกฤษ สำนักพิมพ์ที่พิมพ์กฎหมายออกขาย จะร่ำรวยกันเป็นแถว กฎหมายใหม่ ๆ หรือคำพิพากษาศาลที่เป็นคดีตัวอย่างจะพิมพ์กันเล่มบาง ๆ แถมยังมีราคาแพงแต่ขายดีเป็นเทน้ำเทท่า ส่วนประเทศในแถบคาริบเบียน อาฟริกา หรือแปซิฟิกแล้ว สำนักพิมพ์หนังสือกฎหมายแทบจะไม่มีกฎหมายทั้งต่อผู้ซื้อและผู้ลงทุนเลย เพราะคนเห็นความสำคัญของกฎหมายน้อยกว่าประเทศทางตะวันตก

สิ่งที่น่ากลัวก็คือ บางประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ซึ่งล้าหลังมากยังถือเอาประเพณีมาเป็นกฎหมายในการตัดสินใจคดีความ ความผิดต่อประเพณีบางอย่างมีโทษถึงตาย อังกฤษจึงเป็นเดือดเป็นร้อนต้องการช่วยเหลือนักกฎหมายในประเทศเหล่านั้น โดยให้ข้อมูลทางกฎหมายผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งได้มีการหยิบยกขึ้นมาพูดกันในที่ประชุมประเทศในเครือจักรภพอังกฤษ ที่ประเทศศรีลังกา เมื่อปี 2526 ซึ่งเรื่องนี้เคยมีการพูดคุยกันเป็นครั้งแรกในการประชุมที่บาร์บาโดส เมื่อปี 2523 ตอนนั้นคอมพิวเตอร์ยังมีราคาสูงอยู่ แต่ปัจจุบันสภาพการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป งานศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในประเทศกำลังพัฒนาได้ดำเนินไปมาก นักกฎหมายมีความกระตือรือร้นต่อการที่จะเอาคอมพิวเตอร์มาใช้มากขึ้นกว่าแต่ก่อน เวลานี้บริษัทที่ผลิตซอฟต์แวร์ขายหลายบริษัทก็ได้จัดทำ “ฐานข้อมูลทางกฎหมาย” อีเล็กทรอนิกส์ขึ้นมาแล้ว และมีการขาย “ระบบช่วยค้นคว้าทบทวนกฎหมายด้วยคอมพิวเตอร์” ให้คนทั่วไปได้ใช้บริการ

ประเทศแรกที่นำเอาระบบคอมพิวเตอร์มาใช้ทางด้านกฎหมาย คือ ประเทศแคนาดาซึ่งนอกจากจะให้ความสะดวก เพราะเพียงแต่บันทึกตัวกฎหมายลงในแผ่นจานแม่เหล็ก (Diskette) แล้ว ยังช่วยประหยัดเวลาให้กับนักกฎหมายในการที่จะร่างกฎหมายใหม่หรือจะแก้ไขกฎหมายเดิม ก็สามารถทำได้โดยง่าย และระบบช่วยค้นคว้าทบทวน

ดังกล่าว ยังช่วยให้การคัดลอกกฎหมายที่จำเป็นต่อการใช้นักกฎหมายสามารถทำได้ง่ายขึ้นกว่าการคัดลอกจากหนังสืออีกด้วย

อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศกำลังพัฒนา การนำเอากฎหมายทั้งหมดบรรจุเข้าไปในระบบคอมพิวเตอร์ไม่ใช่เรื่องง่ายคายนัก เพราะต้องมีเทคโนโลยีสูงพอที่จะสนับสนุน การทำงานของคอมพิวเตอร์ ยิ่งประเทศที่ล้าหลังจริง ๆ ก็ไม่แน่ว่าจะเป็นภาระกับเจ้าของประเทศหรือไม่ ประเทศในแถบศูนย์สูตรอย่างเช่น อาฟริกา ระบบการปรับอากาศในห้องทำงานของคอมพิวเตอร์ จะต้องดีเยี่ยม เพราะอากาศที่ร้อนจัด และมีความชื้นสูงจะเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อการทำงานของคอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ระบบโทรคมนาคมก็ต้องดีด้วย เช่น ถ้าต้องอาศัยระบบช่วยค้นคว้าทบทวนกฎหมายด้วยคอมพิวเตอร์ จากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างอเมริกาหรืออังกฤษ ระบบโทรคมนาคม ก็จะต้องใช้งานได้ดีตลอดเวลา หรือถ้าจะมีระบบช่วยค้นคว้าทบทวนกฎหมายด้วยคอมพิวเตอร์เป็นของตัวเอง ประเทศนั้นก็จะต้องมีระบบกระแสไฟฟ้าที่สม่ำเสมอ ไม่มีการเกิดไฟดับอย่างกะทันหัน มิฉะนั้นข้อมูลที่เก็บเอาไว้อาจถูกทำลายได้

สิ่งที่ปัญหาอีกประการหนึ่ง คือ จะให้รัฐบาลเป็นผู้พัฒนาระบบของตัวเองขึ้นมา หรือจะปล่อยให้เป็นธุรกิจของเอกชน อย่างเช่นที่อเมริกาจะมีธุรกิจประเภทนี้อยู่ 2 แห่ง คือที่ LEXIS และที่ WESTLAW ซึ่งแข่งขันกันบริการลูกค้า ถ้ารัฐบาลลงมือทำเองก็ต้องลงทุนสูงมาก แต่ถ้าปล่อยให้เอกชนทำก็อาจจะเกิดการผูกขาด ทำให้ค่าบริการสูงขึ้นไปอีก คนที่จะใช้บริการดังกล่าวก็จะมีจำกัด

โครงการดังกล่าวนี้จะสำเร็จได้เพียงใด ในเมื่อยังมีปัญหาหลายอย่างที่จะต้องแก้ไข ทั้งปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย เงิน ๆ ทอง ๆ และปัญหาทางด้านเทคโนโลยี แต่หากอังกฤษสามารถทำได้สมบูรณ์แล้ว อังกฤษก็คงได้หน้าได้ตาขึ้นมากทีเดียว